

Резюме от заключителния доклад на предварителната оценка на ОП „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика”

Социално-икономически анализ

- Структурата и представянето на анализа са значително подобрени в последната версия на ОП Конкурентноспособност. Ключовите глави за МСП сектора и Научните изследвания и иновациите са значително подобрени.
- Допълването на анализа с детайлни описания на различни икономически подсектори, управление на познанието и иновациите, анализ на изводите от изпълнението на програма ФАР и други програми биха подпомогнали изпълнението на ОП Конкурентноспособност.
- Подобряването на качеството на анализа е необходимата първа стъпка за доразработването на програмата. По-конкретните данни ще позволят изработването на индикатори за наблюдение и остойностяването им и ще спестят време за обсъждане на стратегията, приоритетите и операциите. Информацията може да бъде набавена с провеждане на проучване и по-активно ангажиране на заинтересованите страни вътре и извън Министерството. Преработването на анализа ще доведе до по-високо ниво на консенсус и съгласие по качеството и точността на представените данни и до по-висока отдаденост на «общата визия» от всички заинтересовани страни. Създаването на анализ на национално ниво за МСП, иновациите и конкурентноспособността ще бъде добра основа за последващото разработване на добре проучени и ефективни мерки на ОП Конкурентноспособност.
- Ако към преработването на анализа се подходи целенасочено и с интензивни усилия, до октомври 2006 г. Новият социално-икономически анализ трябва да бъде готов.

SWOT анализ

- Структурата на SWOT анализа не предлага най-оптималните средства за идентифициране и проследяване на основните области в които ОП Конкурентноспособност може да внесе промяна – може да бъде разделен на два SWOT анализа – общ (за факторите извън сферата на действие на ОП Конкурентноспособност) и анализ концентриран върху конкурентноспособност, МСП и иновации.
- След промяна на социално-икономическия анализ, SWOT анализа също трябва да бъде преработен. В края на всяка глава от социално-икономическия анализ да има обобщени изводи, които да служат като връзка между социално-икономическия анализ и SWOT анализа.
- Да бъде включен текст обясняващ целта, съдържанието и структурата на SWOT анализа.

Списък с несъответствия

- Посочването на връзки и взаимозависимости между несъответствията, както и категоризирането им по приоритетност биха били полезни.
- Несъответствията могат да бъдат класифицирани според периода за който се отнасят (краткосрочни, средносрочни, дългосрочни), за да се подпомогне разработването на мерките по програмата.
- Да бъдат включени несъответствията от НПП касаещи бариерите пред стартирането на бизнес и липсата на предприемачески умения.

Съответствие с правилата по структурните фондове на ЕС

- ОП Конкурентноспособност съответства на правилата по структурните фондове на ЕС, като има отношение главно към втората насока (Подобряване на познанието и иновациите).

Съответствие с ключови национални политически документи

- Като цяло, ОП Конкурентноспособност отговаря във висока степен на НСРР, особено на първата и стратегическа цел за насърчаване на бърз и висок икономически растеж, както и на развитие на икономика на знанието.
- Съответствието на ОП Конкурентноспособност с Националния план за развитие също е високо.
- Приоритетите и целите на ниво приоритет на ОП Конкурентноспособност съответстват във висока степен на целите на Националната стратегия за МСП 2000-2006, особено на първата цел на стратегията.

Обща екологична оценка на ОП Конкурентноспособност

- Общата цел и приоритетите на ОП Конкурентноспособност отговарят по отношение на опазването на околната среда в задоволителна степен на НСРР, ННР и ОП „Околна среда”.
- Стратегическата цел на ОП Конкурентноспособност да споменава достатъчно ясно принципите на устойчиво развитие.
- За повечето от приоритетите на ОП Конкурентноспособност въздействието върху околната среда е непряко и е в положителна насока.
- Някои от препоръките на предварителната оценка са извън обхвата на ОП Конкурентноспособност и трябва да бъдат включени в съответните ОП – Околна среда и Човешки ресурси.

Енергийна ефективност и ОП Конкурентноспособност

- В страната паралелно на ОП Конкурентноспособност ще бъдат изпълнявани и други проекти за енергийна ефективност и ВЕИ. Настоящата версия на ОП Конкурентноспособност не дава ясна представа по какъв начин тези проекти ще запълват пропуски в предвидените мерки и как ще бъде постигната допълняемост на всички дейности свързани с енергийна ефективност в страната.
- По места липсва информираност за международния опит при прилагането на проекти за енергийна ефективност и ВЕИ в МСП, както и оценка на наличните инструменти и политически механизми подходящи за българските МСП. Наличието в Министерството на тази информация ще осигури успешно изпълнение на програмата и висока усвояемост на средствата.
- Трябва да се предприеме преглед на директивите и документите свързани с енергетика и околна среда с оглед на открояването на тези от тях отнасящи се до МСП и в следствие на този преглед мерките от ОП Конкурентноспособност да се разпишат според изискванията на директивите.
- Трябва да се осигури обща стратегия и допълняемост между ОП Конкурентноспособност и Плана за развитие на земеделието и селските райони по отношение на дейностите свързани с енергетика.

Цели и Приоритети на ОП Конкурентноспособност

- Трябва да се ревизира баланса и относителната тежест на целите на ниво приоритет.
- Необходима е допълнителна работа за изясняване на точното финансово състояние и нуждите на МСП, както и абсорбционния им капацитет по ОП Конкурентноспособност. Опитът натрупан по предишни проекти и изследването върху МСП ще осветлят въпроса до известна степен, но едва ли ще представят цялостната картина и ще осигурят напътствия. Добре би било да се направи изследване върху инструментите за финансиране достъпни на българския пазар (гаранции, безвъзмездна помощ, кредити, овърдрафт, рисков капитал и др.), върху банковото и небанковото кредитиране и предизвикателствата пред МСП търсещи финансова подкрепа, незаетите финансови ниши. Трябва да се оцени капацитета на МСП за усвояване на средства към сегашния момент и през следващите три години въз основа на различни сценарии на развитие. Нужна е и оценка на капацитета за усвояване на финансовите посредници по време на изпълнението на програмата, както и на факторите въздействащи върху капацитета им. Опитът и добрите практики от новите страни-членки биха били особено полезни.
- Много ясно трябва да се посочи как мерките по ОП Конкурентноспособност могат да доведат до максимална добавена стойност и да запълнят пропуски на пазара, а не да заместят или предотвратят кредитната дейност на частния сектор.
- Представянето като диаграма на приоритетите, съответните цели, целевите групи и мерките съставляващи приоритета ще направи тази част от ОП Конкурентноспособност по-лесно четима.
- Необходимо е допълнително разработване и изпълване със съдържание на мерките на ОП Конкурентноспособност. Предвид ограниченото време и липсата на задълбочени изследвания и анализ, при разработването на мерките може да бъдат използвани точно документирани предположения, за да бъдат остойностени целите за края на периода, като по този начин адаптирането им в светлината на нова информация (преработен социално-икономически анализ) ще бъде по-лесно.

Процес на разработване на ОП Конкурентноспособност

- През последната година беше отбелязан значителен напредък в разработването на ОП Конкурентноспособност, но трябва да се ускори темпа на работа и да бъдат включени повече заинтересовани страни.

Индикатори за наблюдение

- Някои от индикаторите за наблюдение трябва да бъдат по-добре прецизирани и може да създадат проблеми по отношение на надежност и потвърждаване.
- Определянето на стойностите на индикаторите, които да бъдат достигнати в края на периода, е трудно поради липса на данни (единична цена, ефективност), разделянето на наличните средства между операции в рамките на дадена мярка, както и поради липсата на точна информация по отношение на нивата на частно съфинансиране.
- Преди да приключи работата по индикаторите, трябва да са готови социално-икономическия анализ, SWOT анализа, както и операциите по всички приоритети. Това ще позволи точно определяне коя информация може да бъде взета от предишни оценки и други организации.
- Има много индикатори, данните за които се събират от други организации, които могат да бъдат добавени към ОП Конкурентноспособност без значимо увеличение на обема работа по наблюдение за Управляващия орган на ОП Конкурентноспособност.

Управление и изпълнение на програмата

- Прегледът на плановете на МЗ за ОП Конкурентноспособност показва, че ИАНМСП ще трябва да поеме цялата тежест по оперативно изпълнение на програмата, като се започне с обявяване на набиране на проектни предложения, подбор и оценка, сключване на договори, администриране, докладване и одит. Това налага наличие на подходящо обучен персонал и системи. И Министерството, и ИАНМСП трябва да помнят смесения опит от проектите по ФАР.
- За фазата на изпълнение Дирекция ППП трябва да обмисли организационна структура с поне два сектора – секретариат и сектор занимаващ се с планиране и мониторинг. Министерството трябва да увеличи способността си за планиране и програмиране като осигури на служителите в Дирекция ППП необходимите умения по наблюдение и оценка.
- В допълнение към ОП Конкурентноспособност да бъдат разработени други инструменти за планиране – общ инструмент за планиране и инструмент за управление, който да изброява допусканията, променливите фактори, граничните условия, да съдържа история на проведените дискусии по политиката и стратегията на ОП Конкурентноспособност с мненията за и против, както и с взетите решения, да съдържа и история на стратегическите и оперативни въпроси, които са оставени отворени в очакване на допълнителна информация или анализ. Липсата на такъв документ затруднява коментарите и прегледа на ОП Конкурентноспособност от трети страни.
- Важно е през последното тримесечие на 2006 г. в ИАНМСП да бъде извършена задълбочена външна оценка на готовността за изпълнение на ОП Конкурентноспособност.
- Нужно е провеждането на серия информационни дейности и обучения за набирането на професионалисти, които да бъдат оценители по различните грантови схеми на ОП Конкурентноспособност. Може да се помисли за обява за заявяване на интерес за включване в база данни от такива експерти.

Качеството на ОП Конкурентноспособност ще бъде определено от множество ключови фактори, включително:

- a. Качеството на анализа –соцжиално-икономически анализ, SWOT анализ, списък с несъответствия
- b. Качеството на предложената стратегия и мерки – стратегия, приоритети, мерки
- c. Качеството на усилията вложени в планирането на програмата и в изпълнението ѝ
- d. Нивото на отдаденост и подкрепа от всички значими заинтересовани страни

Трябва да бъде подчертано, че предварителната оценка може да въздейства единствено върху а и част от b, защото мерките в този момент са незавършени. Предварителната оценка представя снимка на състоянието и на процеса на разработване на ОП Конкурентноспособност към момента през погледа на външния екип оценители. Ето защо, предварителната оценка не може да предвиди как някои бъдещи промени ще окажат въздействие и ще променят настоящия вариант на ОП Конкурентноспособност, като например плановете на служителите на Министерството, социологическото проучване на МСП и др.